

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Ο(α)**

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΣΠΟΥΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Ημερομηνία: Τετάρτη 8 Μαΐου 2024
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ**

- A1. α.** ΣΩΣΤΟ
β. ΛΑΘΟΣ
γ. ΛΑΘΟΣ
δ. ΣΩΣΤΟ
ε. ΣΩΣΤΟ

A2. Σωστή απάντηση : (β)

A3. Σωστή απάντηση : (δ)

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

B1. Σχολικό βιβλίο σελ. 182: (iiβ) Δημόσιος Δανεισμός

Όπως έχουμε πει, ο δανεισμός αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων για το Δημόσιο. Γενικά, ο δανεισμός είναι μια πηγή εσόδων στην οποία το Δημόσιο δεν μπορεί να καταφεύγει πολύ συχνά, γιατί τα δάνεια πρέπει να εξοφλούνται και να πληρώνονται και οι τόκοι. Επιπλέον, όσο αυξάνονται τα δάνεια σήμερα, τόσο θα αυξάνονται οι ανάγκες για περισσότερα έσοδα στο μέλλον (για να εξοφλούνται τα δάνεια). Αν όμως ένα δάνειο γίνεται για να χρησιμοποιηθεί σε ένα επενδυτικό έργο που αυξάνει την παραγωγικότητα της οικονομίας, όπως είναι ένα φράγμα ή μια εθνική οδός, τότε το δάνειο μπορεί να έχει θετικό τελικό αποτέλεσμα. Το Δημόσιο μπορεί να δανειστεί από άλλες χώρες, οπότε το δάνειο λέγεται εξωτερικό δάνειο, ή από πηγές του εσωτερικού, οπότε

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Ο(α)**

λέγεται εσωτερικό δάνειο. Τα εξωτερικά δάνεια είναι σε συνάλλαγμα, δηλαδή σε νομισματικές μονάδες της χώρας από την οποία προέρχεται το δάνειο. Αυτό έχει το πλεονέκτημα ότι μπορεί η δανειζόμενη χώρα να προβεί σε εισαγωγές προϊόντων, ανάλογα με τις ανάγκες της. Συνήθως με τα δάνεια εξωτερικού πληρώνονται οι εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών, οι οποίες στις περισσότερες περιπτώσεις είναι απαραίτητες για την οικονομική ανάπτυξη. Φυσικά υπάρχει και το μειονέκτημα ότι τα δάνεια εξωτερικού εξοφλούνται σε συνάλλαγμα. Τα δάνεια εσωτερικού που συνάπτει το Δημόσιο προέρχονται από τρεις πηγές. Μια πηγή είναι η Κεντρική Τράπεζα, δηλαδή το ίδρυμα που έχει το προνόμιο της έκδοσης χρήματος. Στην περίπτωση αυτή η Κεντρική Τράπεζα χρηματοδοτεί το Δημόσιο αυξάνοντας την ποσότητα του χρήματος (ουσιαστικά εκδίδοντας νέο χρήμα). Μια δεύτερη πηγή είναι οι αποταμιεύσεις του κοινού. Το Δημόσιο μπορεί να δανειστεί από το κοινό εκδίδοντας ομολογιακό δάνειο. Με αυτόν τον τρόπο η αγοραστική δύναμη μεταφέρεται από τα άτομα στο Δημόσιο. Μια τρίτη πηγή είναι το εμπορικό τραπεζικό σύστημα, από το οποίο το Δημόσιο μπορεί να δανειστεί με διάφορους τρόπους. Τα δημόσια δάνεια μπορεί να είναι βραχυχρόνια ή μακροχρόνια, ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο συνάπτονται. Δάνεια που προορίζονται για επενδύσεις είναι μακροχρόνια, για παράδειγμα δεκαετή, εικοσαετή κ.λπ., ενώ δάνεια που προορίζονται για κάλυψη άμεσων αναγκών συνάπτονται για βραχύ σχετικό διάστημα, για παράδειγμα ένα, δύο έτη κτλ.

B2. Σχολικό βιβλίο σελ. 181: (iiα) Φόροι

Ένα χρήσιμο κριτήριο είναι η φορολογική βάση του φόρου. Έτσι, διακρίνουμε τους φόρους σε:

- α) φόρους εισοδήματος,
- β) φόρους περιουσίας και
- γ) φόρους δαπάνης.

Οι φόροι εισοδήματος, που λέγονται και άμεσοι φόροι, υπολογίζονται με βάση το εισόδημα του φορολογούμενου προσώπου, που μπορεί να είναι κάποιο φυσικό πρόσωπο, δηλαδή κάποιος άνθρωπος, ή κάποιο νομικό πρόσωπο, δηλαδή μια επιχείρηση, εταιρεία κτλ. Για τον προσδιορισμό του εισοδήματος, επί του οποίου καταβάλλεται ο φόρος, λαμβάνονται υπόψη διάφορες απαλλαγές, εκπτώσεις κτλ. που δεν μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε εδώ. Ο φόρος περιουσίας καταβάλλεται επί της καθαρής αξίας της περιουσίας καθώς και σε περιπτώσεις μεταβίβασης περιουσίας λόγω κληρονομιάς, δωρεάς κτλ. Οι

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Β' ΦΑΣΗ

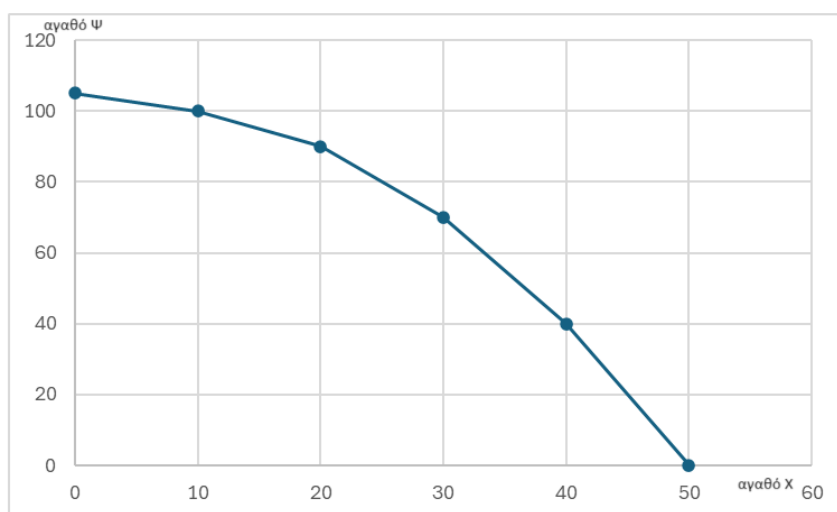
E_3.Αλ3Ο(α)

φόροι δαπάνης είναι ποσά που πληρώνει ο αγοραστής, όταν αγοράσει το προϊόν στο οποίο επιβάλλεται φόρος και έτσι η τιμή του προϊόντος αυξάνεται. Στους φόρους δαπάνης, που λέγονται και έμμεσοι, περιλαμβάνονται και οι δασμοί, που ουσιαστικά είναι φόροι επί εισαγόμενων προϊόντων. Σε πολλά εισαγόμενα προϊόντα, τα χαρακτηριζόμενα ως πολυτελή, ο δασμός είναι πολύ μεγάλος.

ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ

Γ1.

Συνδυασμοί	L_X	L_Ψ	X	Ψ	$L=L_X+L_\Psi$
A	0	10	0	105	10
B	2	8	10	100	10
Γ	4	6	20	90	10
Δ	6	4	30	70	10
E	8	2	40	40	10
Z	10	0	50	0	10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Ο(α)**

Γ2. Η 41^η μονάδα του Ψ ανήκει μεταξύ των συνδυασμών Δ και Ε που το κόστος ευκαιρίας του Ψ σε όρους του αγαθού Χ είναι 1/3. Άρα, θυσιάζονται 1/3 μονάδες του Χ για να παραχθεί η 41η μονάδα του Ψ.

Γ3. Εάν το έτος βάσης είναι το 2022, ο ΔΤ του είναι 100 και δεδομένου ότι ο ρυθμός πληθωρισμού το 2023 είναι 25%, ο ΔΤ του 2023 είναι 125 [$100 + (0,25 \cdot 100)$]. Χρησιμοποιώντας τον τύπο του κατά κεφαλήν πραγματικού ΑΕΠ της σελ. 142 και με δεδομένο ότι ο πληθυσμός της οικονομίας είναι 10 εργαζόμενοι, το ΑΕΠ πραγματικό του έτους είναι 2.500. Για να βρούμε λοιπόν το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές του 2023, γνωρίζουμε τον τύπο της σελ. 137 του σχολικού βιβλίου, και από εκεί προκύπτει ότι είναι 3.125.

Γ4.

Με βάση τον τύπο της σελ. 142 του σχολικού βιβλίου, το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν είναι ο σημαντικότερος δείκτης με τον οποίο μετράται η οικονομική ευημερία μιας οικονομίας. Δεν είναι ιδεώδης, όπως θα εξηγήσουμε στην επόμενη παράγραφο, αλλά είναι ο καλύτερος που υπάρχει. Αν διαιρέσουμε το πραγματικό Α.Ε.Π. ενός έτους με τον πληθυσμό της χώρας του ίδιου έτους, προκύπτει το κατά κεφαλήν πραγματικό Α.Ε.Π., που μετρά το εισόδημα ενός ατόμου (κατά μέσο όρο) στην οικονομία.

Κατά Κεφαλήν Πραγματικό Α.Ε.Π. = Πραγματικό Α.Ε.Π. / Πληθυσμός

Το πραγματικό κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. δίνει το προϊόν που θα αντιστοιχούσε σε κάθε κάτοικο μιας οικονομίας, αν η διανομή του ήταν ίση. Όπως γίνεται αντιληπτό, όσο μικρότερη είναι η ανισοκατανομή τόσο πιο αξιόπιστο μέτρο γίνεται το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., και το αντίθετο. Το θετικό και συγχρόνως σημαντικό στοιχείο είναι ότι το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. λαμβάνει υπόψη τη μεταβολή του πληθυσμού, γι' αυτό και χρησιμοποιείται για να μετρά τις επιδόσεις των οικονομιών διαχρονικά, αλλά και μεταξύ των χωρών για διεθνείς συγκρίσεις.

ΟΜΑΔΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

- Δ1.** Ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή υπολογίζεται εκεί που όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση παραμένουν σταθεροί (*ceteris paribus*), δηλαδή, εδώ, το εισόδημα.

$$\begin{aligned} E_D &= \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P_A}{Q_A} = \frac{1.800-2.000}{120-100} \cdot \frac{100}{2.000} \Rightarrow \\ A \rightarrow \Gamma &= \frac{-200}{20} \cdot \frac{100}{2.000} = \frac{-20.000}{40.000} = -\frac{1}{2} \end{aligned}$$

Η συνολική δαπάνη (ΣΔ), με βάση τη σελ. 44 του σχολικού βιβλίου, όλων των καταναλωτών για το αγαθό αυτό, θα είναι το γινόμενο $P \cdot Q$:

$$\Sigma\Delta_A = P_A \cdot Q_A = 100 \cdot 2.000 = 200.000$$

$$\Sigma\Delta_\Gamma = P_\Gamma \cdot Q_\Gamma = 120 \cdot 1.800 = 216.000$$

$$\Delta(\Sigma\Delta) = \Sigma\Delta_\Gamma - \Sigma\Delta_A = 216.000 - 200.000 = 16.000$$

Άρα αυξήθηκε η ΣΔ κατά 16.000 ευρώ.

Επειδή $|E_D| = \frac{1}{2} < 1$, ανελαστική ζήτηση, ισχύει $\left| \frac{\Delta P}{P} \right| > \left| \frac{\Delta Q}{Q} \right|$, οπότε, με βάση τη σελ. 45 του σχολικού βιβλίου, στην ανελαστική ζήτηση η ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας είναι μικρότερη από την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής (σε απόλυτες τιμές). Επομένως, τη συνολική δαπάνη θα επηρεάζει κάθε φορά η μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή, δηλαδή της τιμής.

Ελαστικότητα της ζήτησης ως προς το εισόδημα υπολογίζεται εκεί που όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση παραμένουν σταθεροί καθώς και η τιμή του αγαθού (*ceteris paribus*).

$$E_Y = \frac{\Delta Q}{\Delta Y} \cdot \frac{Y_B}{Q_B} = \frac{2.000-1.800}{10.000-12.000} \cdot \frac{12.000}{1.800} = \frac{200}{-2.000} \cdot \frac{12.000}{1.800} = -\frac{2}{3}$$

$E_Y < 0$, άρα το αγαθό είναι κατώτερο ή «αγαθό του φτωχού».

- Δ2.** Συνάρτηση ζήτησης μπορεί να βρεθεί εκεί που όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση παραμένουν σταθεροί (*ceteris paribus*), δηλαδή, εδώ, το εισόδημα. Με βάση τη σελ. 32 του σχολικού βιβλίου, η γραμμική συνάρτηση

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Αλ3Ο(α)

ζήτησης έχει τον τύπο: $Q_D = \alpha + \beta P$ και είναι ευθεία γραμμή. Η σταθερά α είναι πάντα θετικός αριθμός, ενώ ο συντελεστής β εξαρτάται από την κλίση της ευθείας και είναι πάντα αρνητικός αριθμός. Με δεδομένα ότι η ζητούμενη ποσότητα και η τιμή δεν μπορούν να πάρουν αρνητικές τιμές, για $Y = 10.000$, έχουμε:

$$Q_D = \alpha + \beta \cdot P \quad \alpha > 0, \beta < 0$$

$$\left. \begin{aligned} 2.000 &= \alpha + \beta \cdot 100 \\ 1.800 &= \alpha + \beta \cdot 120 \end{aligned} \right\} \quad \begin{aligned} \beta &= -10 \\ \alpha &= 3.000 \end{aligned}$$

$$\text{Άρα, } Q_D = 3.000 - 10P$$

- Δ3.** Με βάση τη σελ. 82 του σχολικού βιβλίου, η μορφή της συνάρτησης προσφοράς είναι $Q_S = \gamma + \delta P$. Η σταθερά γ στη συνάρτηση προσφοράς μπορεί να είναι θετικός ή αρνητικός αριθμός, αλλά ο συντελεστής δ είναι πάντα θετικός αριθμός και εκφράζει τη θετική κλίση της καμπύλης προσφοράς. Η ποσότητα και η τιμή δεν μπορεί να έχουν αρνητικές τιμές και ισχύει $Q_S \geq 0, P \geq 0$. Με βάση ότι για $P = 50$, το $Q_S = 2.500$ και γνωρίζοντας ότι $E_S = 0,2$, έχουμε:

$$E_S = \delta \cdot \frac{P_1}{Q_1} \Rightarrow 0,2 = \delta \cdot \frac{50}{2.500} \Rightarrow \delta = 10$$

$$2.500 = \gamma + 10 \cdot 50 \Rightarrow \gamma = 2.000$$

$$\text{Άρα, } Q_S = 2.000 + 10P.$$

Με βάση τη σελ. 95 του σχολικού βιβλίου, εφόσον στην τιμή ισορροπίας εξισορροπείται η ζήτηση με την προσφορά, θα ισχύει: $Q_D = Q_S$ ή $\alpha + \beta P = \gamma + \delta P$. Από την εξίσωση αυτή λύνοντας ως προς P μπορούμε να υπολογίσουμε την τιμή ισορροπίας, έστω P_0 . Αν αντικαταστήσουμε την τιμή P_0 στη συνάρτηση ζήτησης ή στη συνάρτηση προσφοράς, θα βρούμε την ποσότητα ισορροπίας, έστω Q_0 . Εδώ, προκύπτει $P_0 = 50$ και $Q_0 = 2.500$.

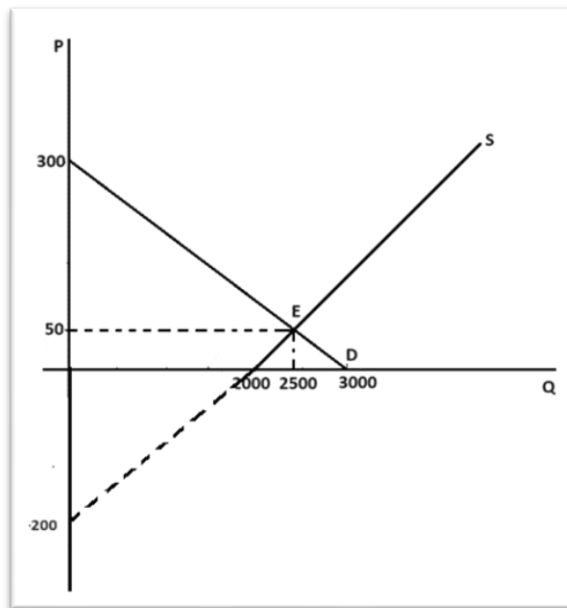
Για να κάνουμε διαγραμματική απεικόνιση της αγοράς, πρέπει σε κάθε συνάρτηση να βρούμε τα σημεία τομής με τους άξονες, δηλαδή:

$$Q_D = 3.000 - 10P: \text{για } P=0, Q=3.000 \text{ και για } Q=0, P=300.$$

$$Q_S = 2.000 + 10P: \text{για } P=0, Q=2.000 \text{ και για } Q=0, P=-200.$$

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Αλ3Ο(α)

Δ4.

α. Με βάση τη σελ. 44 του σχολικού βιβλίου, στο μέσο Μ της ευθείας καμπύλης ζήτησης, η ελαστικότητα είναι σε απόλυτη τιμή ίση με τη μονάδα: $E_D = -1$.

$$\text{Άρα } E_D = \beta \cdot \frac{P}{Q_D} \Rightarrow -1 = -10 \cdot \frac{P_M}{3000 - 10P_M} \Rightarrow (\dots) \Rightarrow P_M = 150.$$

Τα έσοδα των παραγωγών γίνονται μέγιστα στο μέσο Μ της γραμμικής καμπύλης ζήτησης.

β. Στο σημείο ισορροπίας Ε ισχύει: $E_D = \beta \cdot \frac{P}{Q_D} = -10 \cdot \frac{50}{2500} = -\frac{5}{25} = -\frac{1}{5}$

Αφού $|E_D| < 1$ και η αγορά ισορροπεί στο ανελαστικό τμήμα της καμπύλης ζήτησης, οι παραγωγοί του αγαθού θα πρέπει να μειώσουν την προσφορά, ώστε το σημείο ισορροπίας να κινηθεί προς το μέσον Μ της D. Αυτό θ' αυξήσει την συνολική δαπάνη των καταναλωτών και τα συνολικά έσοδα των παραγωγών.